

BACHELOR IN DE SOCIALE READAPTATIEWETENSCHAPPEN

HOGESCHOOL WEST-VLAANDEREN

TOETS NIEUWE OPLEIDING OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

18 OKTOBER 2022

PETRA VAN ZON (VOORZITTER) • GEERT VERCLYTE, JOZEFIE VAN LANDSCHOOT,
RUBEN SCHOLTIS (COMMISSIELEDEN) •
MARIANNE VAN DER WEIDEN (SECRETARIS) • MIKE SLANGEN (PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	5
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	6
3	Oordeel	15
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding	16
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten.....	17
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	18
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	19
	Bijlage 5: Verantwoording	20
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	21

1 Abstract

De commissie komt tot een positief oordeel over de bacheloropleiding in de sociale readaptatiewetenschappen van Howest. Uit het aanvraagdossier en de dialoog tijdens het bezoek blijkt dat het gaat om een goed doordachte opleiding die tegemoet komt aan de behoefte van het werkveld in het sociaal-agogische domein. De opleiding beoogt jeugdprofessionals op te leiden voor de brede doelgroep van -9 maanden tot 25 jaar. Tijdens het bezoek was niet altijd duidelijk op welke rollen en taken de studenten precies zouden worden voorbereid en of het accent op hulpverlening of op sociaal-cultureel werk zou liggen. In de loop van de gesprekken werd voor de commissie verhelderd dat afgestudeerden overal kunnen werken waar jongeren zijn met een zorgvraag, en dat zij een zinvolle rol kunnen spelen in probleemgebonden situaties. Samen met het werkveld en studenten kan dit verder worden uitgewerkt, zodat het profiel voor aankomende studenten helder omschreven kan worden. De studentgerichtheid, het enthousiaste docententeam en de heldere leeromgeving zijn sterke punten. Ook positief is de aandacht voor praktijkervaringen in de opleiding, uitmondend in twee stages, die in principe bij dezelfde organisatie worden gelopen. De commissie vertrouwt erop dat de bacheloropleiding in de sociale readaptatiewetenschappen een aantrekkelijke en uitdagende opleiding zal zijn.

De commissie formuleert drie aanbevelingen die de kwaliteit van de opleiding nog kunnen verhogen:

1. Omschrijf helder en concreet het werkveld en voor welke taken en rollen studenten worden opgeleid en doe dit in nauw overleg met werkveld en studenten;
2. Communiceer de uitkomsten duidelijk aan aankomende studenten, zodat ze vooraf kunnen inschatten of de opleiding sociale readaptatiewetenschappen en het toekomstige werkveld bij hen passen;
3. Wees flexibel in de eis dat beide stages bij dezelfde organisatie gelopen worden, en bedenk vooraf in welke situaties het juist goed kan zijn van stageplaats te wisselen.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 Vooroverleg en eerste indrukken

De commissie heeft tijdens een vooroverleg op 19 september 2022 haar eerste indrukken van de geplande bacheloropleiding in de sociale readaptatiewetenschappen van Howest besproken. Deze eerste indrukken zijn gebaseerd op het aanvraagdossier en de daarbij horende bijlagen. De commissie vindt dat het een conceptueel sterk dossier is, met een duidelijke visie op het onderwijs, gebaseerd op bestaande praktijken in Howest. De commissie is benieuwd naar de concrete uitwerking van het onderwijsprogramma, zoals in stage en toetsing, en naar de raakvlakken met andere opleidingen in dit domein. Ook wil ze tijdens het bezoek graag nader ingaan op de relatie met het werkveld en de toekomstperspectieven van afgestudeerden. Tot slot wil de commissie toetsen of haar positieve indrukken op basis van de schriftelijke documentatie in de gesprekken bevestigd worden.

2.2 Dialoog met instellingsverantwoordelijken

De commissie complimenteert de gesprekspartners met het dossier dat is opgebouwd in nauw contact met het werkveld, en waaruit flexibiliteit spreekt om zich aan te passen aan de ontwikkelingen in het beroepenveld. De commissie vraagt naar het beeld van de toekomstige professional: welke rol en taak gaat deze in het werkveld vervullen? De instellingsverantwoordelijken lichten toe dat er veel ontwikkelingen zijn in het domein. Daar wil de opleiding op inspelen. Afgestudeerden zijn jeugdprofessionals die de doelgroep goed kennen en hun context kunnen inschatten. Het gaat om professionals die kunnen samenwerken met de jongeren en hun context (familie, begeleiders) om hen te helpen betekenis te geven aan hun leven en een plek te vinden in de maatschappij. Zowel de commissie als haar gesprekspartners hebben bedenkingen bij de naam 'sociale readaptatiewetenschappen'. Volgens de gesprekspartners loopt de andere opleiding in Vlaanderen daar ook tegenaan. Aan de naam kan echter zomaar niets gewijzigd worden. Howest heeft wel de intentie om de opleiding in de communicatie aanvullend aan te duiden als '*child and youth studies*' en 'jeugdprofessional'.

Organisaties waar afgestudeerden kunnen werken, zijn jeugddiensten, scholen, organisaties voor gezin en studiehulp, culturele en creatieve projecten. Deze zijn niet altijd gericht op jongeren met problemen. Het is een bewuste keuze om vanuit het hele spectrum te werken, om op die manier een poort te bieden naar de jeugdhulpverlening.

De nieuwe opleiding heeft raakvlakken met andere opleidingen van Howest in dit domein. De commissie vraagt naar de mogelijke overlap en naar wat specifiek is voor sociale readaptatiewetenschappen. De gemeenschappelijke kenmerken van de sociaal-agogische wetenschappen liggen in de psychologische basis en kennis van regelgeving, in communicatieve vaardigheden en een empathische attitude. Specifiek voor de nieuwe opleiding zijn met name de doelgroep, en vandaaruit de benodigde kennis van de daarbij horende inhoudelijke kaders (bvb rond wetgeving en jeugdcriminologie) en kennis van opvoeden in complexe situaties. De werkvormen zullen dichter bij de jongeren liggen en waarschijnlijk meer creatief zijn dan bij sociaal werk. De instellingsverantwoordelijken hopen met de nieuwe opleiding ook een nieuwe groep studenten aan te trekken: sociale, empathisch ingestelde jongeren, gedreven door creativiteit en pedagogische interesse, zoals een scoutsleider. Bij UCLL heeft dat goed gewerkt, hoort men.

Naar aanleiding van het voorbeeld van de scoutsleider vraagt de commissie zich af wat de verhouding is tussen preventief en curatief, tussen sociaal-cultureel werk en hulpverlening. Waar richt de opleiding zich op? Beide categorieën van het werkveld dienen aan de orde te komen, geven de gesprekspartners aan. Kenmerkend is dat afgestudeerden een actieve rol innemen: niet als adviseur aan de zijlijn blijven staan, maar in het veld preventief en actief met jongeren bezig zijn. Kenmerkend is ook dat ze niet uitsluitend op het individu, maar ook

op de context zijn gericht Een afgestudeerde moet in staat zijn interdisciplinair samen te werken met andere disciplines om tot juiste oplossingen voor een jongere te komen.

De commissie heeft de indruk dat Howest in dit domein al veel ervaring heeft en vraagt wat de grootste uitdagingen zijn in relatie tot de nieuwe opleiding. De instellingsverantwoordelijken zien dat de ervaring met sociale pedagogiek op dit moment nog beperkt is en dat daar nog aan gebouwd moet worden. Ook is het van belang het onderscheid tussen de verschillende opleidingen zichtbaar te maken voor het werkveld.

Gevraagd naar de mogelijkheden om naar deze opleiding over te stappen door een verkort traject, antwoorden de gesprekspartners dat ze daar goede mogelijkheden voor zien, bvb vanuit de graduaat orthopedagogische begeleiding. Ze denken dat het organiseren van verkorte trajecten niet moeilijk zal zijn en dat ze maatwerk mogelijkheden zichtbaar zullen maken. Trajectbegeleiders hebben daar voor andere opleidingen al voorbeelden van. De omvang varieert van 60 tot 90 studiepunten.

Als afsluiting van dit eerste gesprek benadrukken de instellingsverantwoordelijken dat de nieuwe opleiding een gedragen keuze is van het management. Ze nodigen de commissie uit in het gesprek met de opleidingsverantwoordelijken nader in te gaan op de inhoudelijke invulling ervan.

Intern overleg

De commissie vond het een verhelderend gesprek, maar vraagt zich nog af wat de verhouding is tussen algemeen sociaal-cultureel jongerenwerk en hulpverlening. Ook is de vraag of voor het algemene jeugdwerk een opleiding op niveau 6 nodig is. De commissie heeft het gevoel dat de doelgroep van alle jongeren tussen -9 maanden tot 25 jaar, met en zonder problemen, en inclusief de culturele invalshoek, wel erg breed is. Wellicht kunnen studenten in hun stages kiezen voor een specifieke groep, maar wat is dan het effect voor de waarde van het diploma, dat immers toegang geeft tot het brede domein. Dit zijn vragen voor het gesprek met de opleidingsverantwoordelijken.

Wat betreft de maatwerktrajecten heeft de commissie er geen twijfel over dat studenten zinvolle trajecten zullen krijgen aangeboden. Daar is geen verdere informatie over nodig.

2.3 Dialoog met opleidingsverantwoordelijken en docenten

Als eerste vraagt de commissie de opleidingsverantwoordelijken hoe zij de rol en functie van de toekomstige professional zien, gekoppeld aan niveau 6. Afgestudeerden kunnen wat betreft opvoeding werken op micro-, meso- en macroniveau: ze zijn begeleiders en kunnen ook op beleidsniveau in organisaties problemen analyseren en meedenken over belangrijke thema's. Ze kunnen verantwoordelijkheid nemen bij het nemen van beslissingen en bijdragen aan onderzoek en innovatie. Ze staan sterk in hun schoenen en kunnen vandaaruit jongeren helpen.

De commissie vraagt naar de relatie met andere opleidingen in het sociaal-agogische domein waar de docenten nu werkzaam zijn. Kenmerken is de specifieke doelgroep van jonge kinderen tot jongvolwassenen. Daar zal de onderwijshoud naar vertaald worden. Voorbeelden zullen altijd over kinderen en jongeren/jongvolwassenen gaan. Maar, vraagt de commissie, als het de bedoeling is ook de context van de kinderen en jongeren te betrekken, dan wordt de opleiding toch weer breed? De opleidingsverantwoordelijken beamen dat en benadrukken dat het van het grootste belang is de context zoveel mogelijk te betrekken, zowel bij het dagelijkse werk als in probleemgebonden situaties. Een afgestudeerde moet dat allemaal kunnen zien omdat een kind of jongere wordt beïnvloed door de sociale context. Specifiek voor de nieuwe opleiding is echter dat de eerste focus op het kind en de jongere ligt, en daarna op de context.

Later in het gesprek lichten de docenten nog een keer toe dat uit de titels van de verschillende opleidingsonderdelen blijkt dat studenten leren werken op alle niveaus (micro-

meso-macro). Zo komen macro-ontwikkelingen aan de orde in Sociale pedagogie 2: actuele evoluties, en dragen de onderdelen Beleid en werkveld 1 en 2 en Communiceren met context en beleid bij aan een brede blik. Studenten leren intentioneel te handelen, door activiteiten te gebruiken om een opvoedingsrelatie in beweging te brengen. Ethisch handelen en omgaan met onmacht komen expliciet aan de orde in de leerlijn Professioneel handelen, en daarnaast impliciet in veel andere modules. Sociale economie, sociale creativiteit en innovatie komen aan de orde in verschillende projecten.

De docenten lichten nader toe wat de overeenkomsten en verschillen zijn met aanpalende opleidingen. Er is bvb overlap met toegepaste psychologie, maar studenten in de sociale readaptatiewetenschappen krijgen geen psychodiagnostiek. In de nieuwe opleiding behoren sociale pedagogiek en ontwikkelingspsychologie tot de basiskennis, terwijl dat bvb ontbreekt in de opleiding sociaal werk. De opleiding ergotherapie is paramedisch, heeft andere basisvakken en kijkt met een andere bril. Als bepaalde opleidingen dezelfde vakken hebben, zoals bvb communicatieve vaardigheden, krijgen de studenten toch apart les, omdat het om andere accenten gaat. De docenten benadrukken de complementariteit van het team: ze brengen hun expertise uit verschillende opleidingen samen in de nieuwe opleiding, terwijl ze ruimte voor andere accenten en een ander werkveld creëren.

De commissie is benieuwd naar het ontwikkelingsproces van de opleiding. Dat is gestart met de domeinspecifieke leerresultaten en een visie op sociale readaptatiewetenschappen die samen met het werkveld is uitgewerkt. Daarna zijn leerdoelen geformuleerd, als kapstok voor het curriculum en de opleidingsonderdelen. Ook in die fase is het brede werkveld betrokken. Niet alleen de klassieke hulpverlening, maar ook jongerenwelzijn, vanuit de integrale aanpak waar Vlaanderen zich in onderscheidt. De studiefiches zijn voor de hele opleiding uitgewerkt. Het komende jaar zal de bestaande schrijfgroep van docenten verder gaan met het definiëren van cases, uitwerken van werkvormen en inrichten van de digitale leeromgeving. Ook andere teamleden zullen dan worden betrokken.

Wat betreft de werkvormen heeft de commissie uit de studiefiches de indruk gekregen dat ze nogal traditioneel zijn en vooral uit hoor- en werkcolleges bestaan. Zo staat het inderdaad in de studiefiches, beamen de docenten, maar dat zal niet de praktijk zijn. Het format voor het opstellen van de studiefiches heeft maar beperkte mogelijkheden om werkvormen aan te duiden. In de praktijk voorzien de docenten een grotere variatie, om studenten autonomie te geven in hun onderwijs. Er zullen authentieke en ervaringsgerichte opdrachten zijn die in het werkveld moeten worden uitgevoerd. In de leerlijn Professioneel handelen zullen studenten voortdurend actief zijn, en veel in de praktijk. In de leerlijn Communiceren en samenwerken gaat het niet over communicatietheorie, maar om praktisch oefenen zodat de vaardigheden kunnen worden toegepast in stage en werk. Ook zullen studenten ervaring opdoen met interdisciplinair werken in het onderdeel The Collective. De gesprekspartners benadrukken dat het hun ambitie is om eigentijds onderwijs te geven.

Naar aanleiding van de vraag van de commissie hoe dat past bij het profiel van de student, antwoorden de opleidingsverantwoordelijken dat ze sociaal geëngageerde studenten verwachten uit de humane en sociale opleidingen in het middelbaar onderwijs, die veelal reeds actief zijn in jeugdwerk of scouting en wellicht zelf te maken hebben gehad met problemen in hun leven. Howest biedt een divers en multicultureel ecosysteem, waarin docenten dichtbij de studenten staan. De nadruk ligt op een persoonlijke aanpak, waarbij studenten gaandeweg meer losgelaten worden. Docenten zijn aanspreekbaar na de les en studenten hebben gedurende de hele opleiding een vaste coach. Het ontwikkelingsportfolio begeleidt de studenten bij hun ontwikkeling als persoon en professional. Studenten worden intensief begeleid, maar niet gepamperd. De opleiding gebruikt bewust de term 'opvoedingsrelatie' om aan te duiden dat de rol van docenten in de loop van de opleiding verschuift van sturend naar coachend, en dat studenten geleidelijk de sturing overnemen.

De opleiding beschouwt blended onderwijs als krachtige werkvorm, en zal een aantal mogelijkheden hiervoor zeker benutten, bvb door kennisclips te maken. Vakken van bestaande opleidingen die onderdeel zullen uitmaken van de nieuwe opleiding, werken soms al met blended learning, en dat zal dan ook in de nieuwe opleiding worden benut. Aan de andere kant willen de opleidingsverantwoordelijken hier niet teveel nadruk op leggen: de opleiding is niet gericht op werkstudenten, en men wil de studenten liever dichtbij houden. Later in het gesprek vraagt de commissie naar de binding tussen studenten die een verkort traject volgen en hun medestudenten. De docenten laten de commissie weten dat ze daar bij andere opleidingen ervaring in hebben. Ze zorgen ervoor dat beide groepen studenten elkaar goed leren kennen door bij diverse werkgroepen contact te faciliteren en zo maximale integratie te bereiken.

Vervolgens komt het gesprek op de rol van het werkveld. De commissie verneemt dat elke opleiding een werkveldcommissie heeft die meedenkt over thema's die aan de orde moeten komen. Daarnaast laten docenten het werkveld in de lessen aan bod komen door te werken met een breed scala aan praktijkgerichte cases. Hiervoor zal nog contact worden gelegd met het werkveld. De context van de stad zal zeker benut worden. Bij stages is het werkveld vanzelfsprekend betrokken. Om de contacten tussen de verschillende opleidingen en werkveldorganisaties te stroomlijnen en elkaar niet te overvragen is er één contactpersoon en één emailadres voor stages. Tot slot vinden de docenten het een krachtig instrument dat ze zelf in het werkveld actief zijn om zo hun kennis bij te houden. Hier ligt ook een relatie met dienstverlening en onderzoek. Samen met het professionele netwerk zal bvb in maart 2023 een studiedag georganiseerd worden over suïcide.

De opleidingsverantwoordelijken lichten het proces rond de stages toe. De stages vinden plaats in semesters 4 en 6. Stagebiedende organisaties en de betrokken begeleiders (mentoren) worden vooraf geïnformeerd over wat een student moet leren, zodat de verwachtingen helder zijn. Er zijn infomomenten over de visie en inhoud van de opleiding en er is een stageleidraad. Daarnaast worden mentoren door de opleiding begeleid. Er is een werkplekscan om niveau van het werk en kwaliteit van begeleiding te garanderen. Studenten worden op stage 1 voorbereid in de skills labs. Om de continuïteit bij de stageorganisatie te bevorderen en studenten in stage 2 effectiever te laten werken, vinden beide stages in principe plaats bij dezelfde organisatie. Uit de portfoliogesprekken zou duidelijk moeten zijn welke stageplaats bij een student past. Heroriëntatie is mogelijk als er geen match is van beide kanten. Net als alle opleidingsonderdelen worden ook de stages en mentoren door de studenten geëvalueerd. Het eerste aanspreekpunt bij eventuele problemen is de opleidingscoördinator. Studenten kunnen ook terecht bij de vertrouwenspersoon.

De opleidingsverantwoordelijken geven aan dat ze, samen met het werkveld, een zo eerlijk mogelijk beeld geven van het werk in dit domein, zodat (aanstaande) studenten bvb vooraf weten dat de werktijden vaak op andere tijden zijn dan schooltijden. Op die manier wil de opleiding voorkomen dat afgestudeerden weer snel het werkveld uitstromen.

Om de opleiding ook voor studenten met een zwakkere sociaaleconomische positie mogelijk te maken geven de docenten vooraf duidelijkheid over de kosten (per jaar en per onderdeel) en proberen ze die zo laag mogelijk te houden. Bvb door het werkveld uit te nodigen naar de opleiding te komen in plaats van andersom, door carpooling via apps te ondersteunen en door stageplaatsen dichtbij de woonplaats te helpen zoeken. Studenten kunnen ook (vertrouwelijk) bij Stuvo aankloppen voor ondersteuning. Studentvertegenwoordigers helpen de kosten mee te bewaken als onderdeel van hun functie.

Vervolgens stelt de commissie de toetsing en feedback aan de orde. Wat betreft de kwaliteit van toetsing en de keuze van toetsvormen is het toetsprogramma leidend. Dat is gebaseerd op het algemene toetskader inclusief kwaliteitseisen van Howest. In het eerste jaar kiezen de opleidingsverantwoordelijken voor een mix van schriftelijke examens, mondelinge toetsen en permanente evaluatie. In latere jaren neemt het aandeel schriftelijke examens af. Bij de

opleiding sociale readaptatiewetenschappen is er extra aandacht voor formatieve evaluatie om het leerproces te ondersteunen. Vanaf de eerste vakken leren studenten wat feedback inhoudt en hoe ze feedback kunnen geven en ontvangen, eerst met medestudenten en later ook in het werkveld bij de stages. Studenten krijgen hierin oefeningen en coaching. Docenten blijven met elkaar in gesprek over hoe ze dit aspect kunnen blijven ontwikkelen en houden hiervoor kalibratiesessies. Eerste stappen zijn gezet, maar verdere aandacht is nog nodig voor de begeleiding en scholing van werkplekmentoren op het vlak van feedback en beoordeling.

Tot slot vraagt de commissie of de opleidingsverantwoordelijken nog aanvullende punten naar voren willen brengen. In reactie daarop vragen de opleidingsverantwoordelijken of ze in het vrije inlooppmoment het elektronisch leerplatform Canvas mogen laten zien. Verder benadrukken ze dat onderzoek en innovatie bewust expliciet aan de orde komen bij de bachelorproef en dat internationalisering een belangrijk luik is, ook al is dat in dit gesprek niet besproken. De commissie dankt alle gesprekspartners voor hun inbreng.

Intern overleg

De commissie kijkt terug op een verhelderend gesprek waarin veel aspecten zijn verduidelijkt. Alle gesprekspartners toonden hun betrokkenheid en overtuiging en gaven duidelijke antwoorden. Hun beleid, bvb ten aanzien van toetsing, is gebaseerd op beredeneerde keuzes. De stages zijn nog een discussiepunt voor de commissie: als studenten beide stages bij één organisatie lopen levert dat enerzijds verdieping en relationele continuïteit op, wat voor het werkveld belangrijk is. Anderzijds is het diploma gericht op de breedte van het domein, terwijl studenten niet in die breedte ervaring opdoen. Als de eerste stage niet voldoende leerervaring biedt, zou het voor een student mogelijk moeten zijn een andere stageplaats te kiezen om zoveel mogelijk te groeien in het werk. Tot slot vraagt de commissie zich af of het werkveld en de rol van de jeugdprofessional daarin nu voldoende duidelijk zijn, en of de opleiding een volgende of een initiërende rol moet vervullen in de ontwikkeling van het domein.

2.4 Rondleiding

De commissie krijgt een rondleiding door het gebouw Penta waar de opleiding sociale readaptatiewetenschappen aangeboden zal worden. Het gebouw biedt projectlokalen, aula's voor grote groepen en verschillende types werkplekken voor individuele studenten of kleine groepjes. De koffiecorners en het restaurant bieden de gelegenheid voor informeel contact tussen docenten en studenten en tussen studenten onderling. De bureaus van alle opleidingsteams zijn geconcentreerd op één etage, zodat studenten hen daar gemakkelijk kunnen vinden. Onthaal en studentensecretariaat liggen vlak bij de ingang, eveneens om de toegankelijkheid voor studenten te vergroten. Ook de buitenruimte maakt op de commissie een prettige indruk.

2.5 Dialoog met studenten

De studenten zijn door de opleidingsverantwoordelijken uitgenodigd om aan het gesprek met de commissie deel te nemen. Voorafgaand aan het gesprek met de commissie hebben ze de brochure over de opleiding sociale readaptatiewetenschappen gelezen (ook de commissieleden ontvingen een exemplaar tijdens het bezoek) en zijn daardoor op de hoogte van doel en opzet van de nieuwe opleiding. Deze spreekt hen over het algemeen zeer aan en enkelen hadden er graag voor gekozen als die mogelijkheid had bestaan toen ze voor hun studiekeuze stonden.

De commissie vraagt naar de ervaringen met stages bij Howest. Meestal kiezen studenten een stageplaats uit een lijst van mogelijkheden, maar ze kunnen ook zelf een voorstel doen. Tijdens het stagetraject zijn er wekelijks terugkomenten op de opleiding, waar studenten hun ervaringen kunnen uitwisselen en met de docent en medestudenten over moeilijke casussen kunnen brainstormen. De studenten vinden dat ze met kleine en grotere problemen steeds goed bij hun docenten en stagebegeleider terecht kunnen. In het algemeen zijn begeleiders op de stageplaats goed toegerust voor hun taak. Toen dat bij een student niet

het geval was, kon dat aangekaart worden en is daar door de opleiding adequaat op gereageerd. Het voordeel van beide stages bij dezelfde organisatie is volgens de studenten dat ze in de tweede stage kunnen werken aan de groeipunten die bij de eerste aan het licht zijn gekomen, zonder dat ze eerst een nieuwe organisatie moeten leren kennen. Ze zijn het wel met de commissie eens dat er een goede klik moet zijn tussen student en stageorganisatie. Als dat niet het geval is kan de tweede stage beter ergens anders gelopen worden. Dat is ook het geval als bij de eerste stage blijkt dat het werk minder goed aansluit bij de student dan vooraf gedacht.

De studenten zijn zonder uitzondering enthousiast over de persoonsgerichte sfeer op Howest en de toegankelijkheid van docenten. In de loop van de opleiding wordt van studenten steeds meer zelfstandigheid verwacht, zonder dat ze helemaal losgelaten worden. Ze hebben het gevoel dat er rekening wordt gehouden met hen als individu. Bij de meeste opleidingen, maar niet overal, hebben studenten een individuele begeleider. De groepen in graduaatopleidingen zijn kleiner dan in bacheloropleidingen. De graduaatstudenten vinden dat dat hun een veilige leeromgeving geeft om te starten. Feedback wordt serieus genomen en leidt tot aanpassingen, maar meestal pas in het volgende academiejaar. De studenten vinden dat het soms wel sneller zou kunnen en moeten, zodat ze zelf ook profijt hebben van de verbeteringen.

De commissie vraagt naar ervaringen met peer assessment. Daar zijn de studenten positief over. Ze leren op professionele manier feedback te geven, wat een meerwaarde is voor de werkprijktijk. Ook leren ze over zichzelf. In de leerlijn communicatie doen studenten de vaardigheden op om goed en productief feedback te geven, als groep en als individu. Dat draagt positief bij aan de groepsdynamiek.

De studenten vinden dat Howest hun bij obstakels of studieproblemen goede begeleiding biedt. Dat kan de lector of docent zijn, maar ook een trajectbegeleider, vertrouwenspersoon of Stuvo. Studenten ervaren dat Howest je niet wil laten vallen, maar je helpt een diploma te behalen, eventueel van een andere opleiding dan waar je begonnen was.

Tot slot vraagt de commissie of de studenten nog aanbevelingen hebben. In de eerste plaats vinden de studenten het belangrijk dat er goede stagesupervisie en intervisie bij moeilijke onderdelen is. Daarnaast adviseren ze een duidelijk beeld van de opleiding te schetsen voor toekomstige studenten en voor het werkveld, omdat de naam nu niet bekend is. Het is belangrijk dat je, ook bij al bestaande opleidingen, aan familie en vrienden kunt uitleggen wat je opleiding inhoudt. De commissie bedankt de studenten voor hun bijdrage.

Intern overleg

De commissie kijkt terug op een duidelijk, enthousiast en mooi gesprek. Het leidt niet tot aanvullende vragen.

2.6 Dialoog met het werkveld

De gesprekspartners in deze dialoog zijn in een eerdere fase betrokken geweest bij de gedachtevorming over de nieuwe opleiding en zijn van mening dat hun input zichtbaar is in de gekozen opzet. Het gaat om jeugdwerkers op verschillende domeinen, die zowel individueel als groepsgericht kunnen werken. De aandacht voor groepsdynamische processen is een goede basis voor studenten om aan de slag te gaan. Context en beleid zijn belangrijke onderdelen om een duurzaam effect te krijgen. Werken met jongeren vergt een andere aanpak dan de klassieke aanpak voor volwassenen en daardoor biedt de bachelor sociale readaptatiewetenschappen een duidelijke meerwaarde in het werkveld. De gesprekspartners noemen ook de jeugdambtenaren, leefgroepbegeleiders en medewerkers bij bijvoorbeeld dagbestedingsprojecten en autonoom wonen, die door de nieuwe opleiding beter worden toegerust voor hun werk. De bachelor in sociale readaptatiewetenschappen moet jongeren door hun hele levenstraject kunnen begeleiden, ook na 18 jaar, bvb als jobcoach. Op het gebied van sociale economie is juist die cesuur namelijk actueel.

De werkveldvertegenwoordigers zien een grote behoefte op de arbeidsmarkt aan deze afgestudeerden en verwachten dat ze allemaal snel een job zullen vinden. De opleiding zal naar verwachting ook veel nieuwe studenten aantrekken, omdat het werken met jeugd en jongeren en het methodisch handelen veel scholieren zal aanspreken.

De commissie constateert dat er in het werkveld veel steun is voor de opleiding sociale readaptatiewetenschappen. Ze vraagt of er nog aandachtspunten zijn die de werkveldvertegenwoordigers aan de opleiding willen meegeven. De gesprekspartners benadrukken dat het in dit domein altijd om veel verschillende stakeholders gaat en dat professioneel communiceren daarom belangrijk is. Dat zit overigens naar hun mening zeker in de opleiding verwerkt. In het werkveld merkt men dat nieuwe medewerkers vaak te weinig weten en kunnen op het gebied van omgaan met agressie en handelingsgerichte diagnostiek. Ze hopen ook dat nieuwe tendensen en de verschillende visies in het werkveld meegenomen worden in de opleiding.

Desgevraagd laten de werkveldvertegenwoordigers de commissie weten dat ze er voorstander van zijn dat studenten hun stages in dezelfde organisatie uitvoeren. Organisaties investeren liever in een langer traject.

Over verdere betrokkenheid bij de opleiding zijn geen afspraken gemaakt, maar allen zeggen zeker bereid te zijn mee hun schouders onder de nieuwe opleiding te zetten, vanuit het belang voor goede professionals. De commissie dankt de gesprekspartners voor hun input.

Intern overleg

De commissie vindt dat ze goede antwoorden heeft gekregen. Het werkveld blijkt hoge verwachtingen van de opleiding te hebben, vooral vanuit de jeugdzorg. De commissie is van oordeel dat studenten vooraf goed op de hoogte moeten zijn van het type werk waarvoor ze worden opgeleid en merkt op dat het beeld dat uit de opleidingsbrochure naar voren komt afwijkt van het beeld dat door de werkveldvertegenwoordigers werd geschetst. Het gaat niet alleen om 'leuke kinderen', en een professionele groepswerker werkt meer methodisch dan vanuit het gevoel, zoals een jeugdwerker. Bij de aanvullende documentatie die de commissie vandaag ontving, zit ook het macrodoelmatigheidsdossier. Het beeld daarin komt meer overeen met dat van het werkveld dan met de brochure en de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken. De commissie vraagt zich af waardoor het verschil veroorzaakt wordt en of de opleidingsverantwoordelijken voldoende betrokken zijn bij (de ontwikkelingen in) het werkveld. In een extra gesprek tijdens het vrije inloopmoment wil ze hier nader op ingaan.

2.7 Vrij inloopmoment: extra dialoog met opleidingsverantwoordelijken

De commissie stelt de verschillende verwachtingen die geschetst worden in het macrodoelmatigheidsdossier en door het werkveld enerzijds en die in de brochure en van de opleidingsverantwoordelijken anderzijds aan de orde. De commissie meent dat het accent tussen jeugdhulp en cultureel werk in de communicatie voor aankomende studenten niet in balans is. De opleidingsverantwoordelijken beamen dat jeugdhulp een groot segment van het werk zal vormen, naast beleidssectoren als vrije tijd en cultuur. Ze merken daarbij op dat de jeugdhulp in Vlaanderen anders georganiseerd gaat worden, met ontschotting en meer circulaire organisaties. Daar wil de opleiding op inspelen. Ze beogen studenten op te leiden die overal kunnen werken waar jongeren zijn met een zorgvraag, en die een zinvolle rol kunnen spelen in een opvoedingsrelatie. De commissie merkt op dat studenten vooraf een duidelijk beeld van de complexiteit van het werk moeten hebben, om voortijdige uitstroom uit het domein te voorkomen, en vraagt zich af of de brochure daarvoor geschikt is. De brochure blijkt nog een concept te zijn, specifiek opgesteld om de studenten te informeren die vandaag met de commissie in gesprek gingen. De opleidingsverantwoordelijken nemen zich voor in de definitieve versie zeker de brede range aan taken en rollen te concretiseren, met een juiste balans voor het werk in probleemgebonden situaties en ook voor

opbouwwerk. In de opleidingsonderdelen is deze balans naar hun mening zeker aanwezig: in de studiefiches kan de commissie zien dat alle onderdelen die zich richten op werkveld en beleid, beginnen met aandacht voor jeugdhulpverlening.

Vervolgens krijgt de commissie een korte presentatie van de elektronische leeromgeving Canvas. Studenten kunnen er per opleidingsonderdeel informatie vinden over inhoud, doelstellingen, werkvormen, docenten, toetsing en deadlines voor opdrachten. Docenten stemmen deadlines onderling af om overbelasting in een bepaalde periode te voorkomen. Voorbereidend materiaal en opdrachten zijn beschikbaar, zodat er in de les direct geoefend kan worden. Studenten vinden op Canvas ook digitale ondersteuning zoals evaluaties, portfoliotools, online tests en feedback.

Tot slot hechten de opleidingsverantwoordelijken eraan toe te lichten hoe er per leerjaar aandacht is voor internationalisering. In het eerste jaar organiseert de opleiding een International Day, gebruikt ze internationale praktijkvoorbeelden in de lessen en nodigt ze buitenlandse organisaties uit. In het tweede jaar zijn er *blended intensive programmes* (als uitwisseling en online) en biedt Howest reizen aan naar India en China, met een focus op sociaal ondernemerschap en kinderrechten. In het derde jaar kunnen studenten een buitenlands semester volgen en eventueel een buitenlandse stage. Howest heeft een groot internationaal netwerk dat de opleiding kan benutten. Met het oog op internationalisering heeft de opleiding ook een Engelstalige naam toegevoegd in haar brochure.

Intern overleg

Terugblikkend op het laatste gesprek merkt de commissie op dat de opleidingsverantwoordelijken idealistisch zijn en vooruitlopen op landelijke ontwikkelingen, maar dat ze het tempo van die ontwikkelingen irrealistisch inschatten. Belangrijk is dat studenten een juist beeld geschetst krijgen.

Al met al ziet de commissie een aantal positieve punten, zoals de expliciete keuze voor kinderen en jongeren, waar in het werkveld behoefte aan is. Het docententeam is enthousiast en heeft heldere leerlijnen en een duidelijk gestructureerd programma ontwikkeld dat onderwijskundig goed in elkaar zit. Het didactisch concept en de visie op leren en toetsen zijn goed uitgewerkt. De opleiding heeft haar keuzes onderbouwd en de ervaringen van andere opleidingen in het domein benut. De studentgerichtheid en de houding van de docenten zorgen voor een duidelijk engagement van zorgzame betrokkenheid naar de studenten toe. De opleiding weet een eigen invulling toe te voegen aan het Howest-brede beleid voor internationalisering en kwaliteitszorg.

Het grootste aandachtspunt is het scherp omschrijven van de eigen identiteit van de opleiding en het werkveld waarvoor ze studenten opleidt. Daarvoor zal de opleiding korte connecties met het werkveld moeten houden. De commissie adviseert ook de studenten vanaf het begin te betrekken bij de verdere uitrol van de opleiding. Verder is het nuttig wat betreft de samenhang tussen de twee stages vooraf scenario's te bedenken over wanneer het juist goed zou zijn van stageplaats te wisselen, bvb als een stageplaats te complex of juist te eenvoudig is.

2.8 Terugblik met instellings- en opleidingsverantwoordelijken

De commissie vraagt welke inzichten de opleidingsverantwoordelijken hebben opgedaan in de loop van de dag. Zij zijn zich ervan bewust geworden dat ze het beeld van de opleiding nog duidelijker dienen te expliciteren, zowel voor werkveld als studenten, en dat ze de visie op stages moeten bijstellen om verandering van stageplaats mogelijk te maken als dat nodig is.

De commissie bevestigt dat dit haar belangrijkste punten zijn. Ze voegt toe dat ze veel positieve aspecten heeft gezien in de loop van de dag: de studentgerichtheid, het enthousiaste team docenten, de heldere leeromgeving en de focus op jeugd, waar het

werkveld behoefte aan heeft. Onder wederzijdse dankzegging wordt hiermee het bezoek afgerond.

3 Oordeel

De commissie is van oordeel dat de bacheloropleiding in de sociale readaptatiewetenschappen sterke punten heeft, die deels al uit het aanvraagdossier naar voren komen en die in de dialoog met opleidingsteam, studenten en werkveld zijn bevestigd. De commissie vindt dat de opleidingsverantwoordelijken en het enthousiaste docententeam een duidelijk gestructureerd programma ontwikkeld hebben dat onderwijskundig goed in elkaar zit. Aan de hand van de verschillende leerlijnen worden studenten voorbereid op het werk in de jeugdhulpverlening. Er is veel aandacht voor praktijkervaringen in de opleiding, uitmondend in twee stages, die in principe bij dezelfde organisatie worden gelopen. Het didactisch concept en de visie op leren en toetsen zijn goed uitgewerkt. De opleiding heeft haar keuzes onderbouwd en de ervaringen van aanpalende opleidingen benut. De studentgerichtheid en de houding van de docenten zorgen voor een duidelijk engagement en een zorgzame betrokkenheid naar de studenten toe. Studenten voelen zich gezien en gehoord. De opleiding weet een eigen invulling toe te voegen aan het Howest-brede beleid voor internationalisering en kwaliteitszorg. De materiële voorzieningen zijn uitgebreid en houden rekening met wat studenten nodig hebben.

De opleiding maakt een expliciete keuze voor werken met kinderen en jongeren (van -9 maanden tot 25 jaar). Het bleef tijdens het bezoek voor de commissie echter lang onduidelijk op welke taken en rollen de studenten precies worden voorbereid en of de nadruk zou liggen op jeugdhulpverlening of een meer sociaal-culturele invulling. Aan het eind van de dag was het beeld verhelderd en blijkt de opleiding studenten te willen opleiden die overal kunnen werken waar jongeren zijn. Deze jongeren hebben al dan niet een specifieke en geëxpliciteerde zorgvraag. M.a.w. de opleiding focust op het werken met jeugd, al dan niet in hulpverlening. De commissie is van oordeel dat dit past bij de behoefte van het werkveld, al zijn de verwachtingen daar wellicht wat te hoog gespannen. Om voortijdige uitstroom uit het domein te voorkomen vindt de commissie het belangrijk dat studenten vooraf een duidelijk beeld van de complexiteit van het werk hebben.

De commissie doet drie aanbevelingen die de kwaliteit van de opleiding nog kunnen verhogen:

1. Omschrijf helder en concreet het werkveld en voor welke taken en rollen studenten worden opgeleid en doe dit in nauw overleg met werkveld en studenten;
2. Communiceer de uitkomsten duidelijk aan aankomende studenten, zodat ze vooraf kunnen inschatten of de opleiding sociale readaptatiewetenschappen en het toekomstige werkveld bij hen passen;
3. Wees flexibel in de eis dat beide stages bij dezelfde organisatie gelopen worden, en bedenk vooraf in welke situaties het juist goed kan zijn van stageplaats te wisselen.

De commissie concludeert dat de opleiding een groot aantal sterke punten heeft en dat de drie geformuleerde aanbevelingen een positief oordeel van de commissie niet in de weg staan. De commissie heeft vertrouwen in de potentiële kwaliteit van de bacheloropleiding in de sociale readaptatiewetenschappen.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Hogeschool West-Vlaanderen
Naam opleiding	Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
Niveau en oriëntatie	Niveau 6 Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS6), professioneel gerichte bachelor
(Bijkomende) titel	Niet van toepassing
(Delen van) studiegebied(en)	Sociaal-agogisch werk
Afstudeerrichtingen	Niet van toepassing
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	Voltijds
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Campus Kortrijk Weide
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	180 SP
Aansluitingsmogelijkheden en vervolgopleidingen	<p>Verkort traject mogelijk voor gediplomeerden van relevante graduaatsopleidingen (bvb. Maatschappelijk werk, Orthopedagogische begeleiding) en bacheloropleidingen (binnen het Sociaal-Agogisch werk: bvb. Sociaal werk, Toegepaste psychologie, en buiten het Sociaal-Agogisch werk: bvb. Ergotherapie, Verpleegkunde).</p> <p>Voor aansluiting op mogelijke vervolgopleidingen zijn schakelprogramma's voorzien naar de masters Pedagogische wetenschappen en Sociaal werk. Voor een volledig overzicht zie: https://www.onderwijskiezer.be/v2/hoger/hoger_detail.php?richting=1054</p>

Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten

1. Deskundige ondersteuning en hulpverlening: hij begeleidt kinderen en jongeren in gezinnen of andere opvoedingssituaties.
2. Brede inzetbaarheid en transfer: hij kan pedagogische kennis, inzichten en vaardigheden in uiteenlopende beroepssituaties en uit diverse, internationale contexten inzetten.
3. Multidisciplinaire integratie: hij begrijpt verschillende disciplines, past hun inzichten in zijn pedagogisch handelen in en neemt deel aan multidisciplinair overleg.
4. Creativiteit en complexiteit: hij kan pedagogische vraagstukken waarvoor de gebruikelijke werkwijzen tekortschieten creatief benaderen en doelmatig omzetten in de praktijk.
5. Agogisch werken: hij definieert en analyseert probleemsituaties op basis van kennis en inzichten en is bekwaam om betekenisvolle interventies te ontwikkelen, toe te passen en te evalueren.
6. Communicatieve bekwaamheid: hij communiceert doelgericht met kinderen, jongeren, ouders en andere betrokkenen vanuit een evenwaardige en verbindende positie met aandacht voor diversiteit.
7. Actief lid van een team/organisatie/samenleving: hij werkt constructief samen om gemeenschappelijke doelen te realiseren.
8. Medeverantwortelijkheid: hij kan organisatorische en leidinggevende taken opnemen.
9. Reflectief vermogen: hij reflecteert kritisch en methodisch om optimaal te handelen.
10. Wetenschappelijke toepassing: hij kan inzichten, theorieën, concepten en onderzoeksresultaten toepassen op praktijkvraagstukken.
11. Neemt initiatief in zijn persoonlijk leerproces: hij zoekt inspiratie en leerwegen om zijn persoonlijke, beroepscompetenties en -attitudes blijvend te ontwikkelen.
12. Besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid: hij begrijpt en is betrokken op ethische, normatieve en maatschappelijke vragen en neemt zijn verantwoordelijkheid op.

De opleidingsspecifieke leerresultaten zijn gelijk aan de domeinspecifieke leerresultaten, gevalideerd door de NVAO op 11 december 2017.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Petra van Zon (*voorzitter*), Consultant kwaliteitsmanagement & docent Sociale Studies, Fontys Hogeschool.

Geert Verclyte (*commissielid*), Master orthopedagogiek met lerenopleiding (KU Leuven), voormalig opleidingscoördinator graduaat orthopedagogie, docent, praktijkbegeleider en kwaliteitsmedewerker CVO Sociale School Heverlee (UCLL).

Jozefien Van Landschoot (*commissielid*), Directeur Centrum voor Jeugdzorg 'DE KANTEL'.

Ruben Scholtis (*student-commissielid*), Student bachelor in het sociaal werk, HOGENT.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Mike Slangen** (procescoördinator), beleidsmedewerker NVAO.
- **Marianne van der Weiden** (extern secretaris).

Alle commissieleden en de secretaris hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Dinsdag 23 september 2022
Howest locatie Kortrijk Weide

8u30 - 9u	Onthaal commissie
9u – 9u30	Gesprek met de instellingsverantwoordelijken
9u30 – 10u	Intern overleg commissie
10u – 11u30	Gesprek met opleidingsverantwoordelijken en docenten
11u30 – 12u	Rondleiding/Showcase campus Kortrijk Weide en gebouw The Penta
12u – 13u	Lunch en intern overleg commissie
13u – 13u45	Gesprek met potentiële studenten
13u45 – 14u15	Intern overleg commissie
14u15 – 14u45	Overleg met het werkveld (online)
14u45 – 15u15	Intern overleg commissie
15u15 - 15u45	Vrij inloopmoment: extra gesprek met enkele opleidingsverantwoordelijken
15u45 - 16u00	Intern overleg commissie
16u00 - 16u15	Terugblik met instellings- en opleidingsverantwoordelijken

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld; de opleiding (instelling) werd hierbij betrokken. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de potentiële kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft dit eindoordeel in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Domeinspecifieke leerresultaten Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
- De overeenkomstige opleiding(en) in het Vlaams hoger onderwijs of, indien die niet bestaan, de overeenkomstige opleidingsnaam in de buurlanden
- Schematisch programmaoverzicht
- Studiefiches Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
- Beschrijving personeel Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
- Overzicht contacten werkveld

Niet-verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Positief oordeel macrodoelmatigheid Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
- Competentietrajecten Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
- Competentiematrix Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen
- Onderwijs- en examenreglement Howest 2021-2022
- EVC-procedure bacheloropleidingen
- Bevragingsplanning
- Kwaliteitszorgcriteria Howest

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Vacature-analyse
- Overzicht werkveldcontacten
- Competentiematrix/profiel
- Studiefiches
- Studieboeken
- Handleidingen stages en bachelorproef
- Spelmateriaal
- Brochure opleiding Bachelor in de sociale readaptatiewetenschappen

